

۱۷۹۱۴
۱۷۹۱۴

مسیح در کلام وحی

عبدالکریم پاک نیا

اولو العزم هستند که مدار [نبوت و رسالت] بر گرد وجود آنان می چرخد [و آنان عبارت اند از:] نوح و ابراهیم و موسی و عیسی و حضرت محمد که درود خداوند متعال بر او و آتش و تمام پیامبران الهی باد»

حضرت عیسی علیه السلام در کلام وحی و احادیث اهل بیت علیهم السلام یکی از اسوه های پاکی و پارسایی معرفی شده و در قرآن با عبارت های روح خدا، مسیح و کلمه الله شناسانده شده است.

حضرت عیسی علیه السلام به عنوان یکی از منادیان توحید و پیام آوران حق و عدالت در قرآن کریم بارها مطرح و مورد ستایش کلام وحی قرار گرفته است.

آن حضرت یکی از پیامبران برجسته و اولو العزم می باشد که دارای کتاب آسمانی و شریعت مستقل است. امام صادق علیه السلام فرمود: **سَادَةُ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ خَمْسَةٌ وَهُمْ أَوْلُو الْعِزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَعَلَيْهِمْ دَارَتِ الرُّوحُ نُوْحٌ وَابْرَاهِيْمٌ وَمُوسَى وَعِيسَى وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَعَلَى جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ**^۱ سرور پیامبران و رسولان الهی پنج نفرند و آنان رسولان

۱. الکافی، محمد بن یعقوب کتبی، تهران، دار الکتب الاسلامیه، ج ۱، ص ۱۷۵، ح ۳.

در این مقال، بر آنیم که سیمای حضرت عیسی علیه السلام و ویژگیهای آن بزرگوار را در آیات قرآن بررسی کنیم: تولد شگفت انگیز

از ویژگیهای منحصر به فرد حضرت عیسی علیه السلام که در قرآن مورد تأکید قرار گرفته است، تولد اعجاب انگیز آن گرامی است که در حقیقت یکی از معجزات حضرتش نیز می باشد. خداوند متعال در این زمینه می فرماید: ﴿وَأَذْكُرُنِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ اتَّيَدْتُ مِنْ أَهْلِيهَا مَكَانًا شَرِيحًا﴾^۱ «در این کتاب [آسمانی قرآن] از مریم یاد آر! آن هنگام که از خانواده اش جدا شد و در ناحیه شرقی قرار گرفت.»

﴿فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا﴾^۲ «و حجابی میان خود و آنها افکند [تا حلولتگاهش از هر نظر برای عبادت آماده باشد]. در این هنگام، ماروح خود را به سوی او فرستادیم و او در شکل انسانی بی عیب و نقص بر مریم ظاهر شد.»

﴿قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتُ نَبِيًّا﴾^۳ «و [سخت ترسید و] گفت:

من به خدای رحمن از تو پناه می برم. اگر پرهیزگار هستی.»

﴿قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا﴾^۴ «قالت انئی یكون لی غلام ولم یسننی بشر و لم اذک بیئا»^۵ «گفت: من فرستاده پروردگار توام [آمده ام] تا پسر پاکیزه ای به تو ببخشم. گفت: چگونه ممکن است فرزندی برای من باشد، در حالی که تاکنون اساتی با من تماس نداشته و زن آلوده ای هم نبوده ام؟»

﴿قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَيَّ هَيِّئًا وَلِنَجْعَلَ آيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أُنثَىٰ تَسْفِيحًا﴾^۶ «گفت: مطلب همین است پروردگارت فرموده: این کار بر من سهل و آسان است و مامی خواهیم او را نشانه ای برای مردم قرار دهیم و رحمتی از سوی ما باشد و این امری است پایان یافته [و جی گفتگو ندارد].»

بنابراین، تولد حضرت عیسی علیه السلام یکی از بزرگ ترین آیات الهی و نشانه های

- ۱. مریم/۱۶
- ۲. همان/۱۷
- ۳. همان/۱۸
- ۴. همان/۱۹-۲۰
- ۵. همان/۲۱

مسیح علیه السلام در کلام وحی

پروردگار متعال به جهانیان است. خداوند متعال توسط فرشته خود پسری پاکیزه به حضرت مریم علیه السلام می بخشد، بدون اینکه او ازدواج کرده و دارای شوهری باشد.

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام سؤال کرد: خداوند متعال چرا حضرت عیسی علیه السلام را بدون پدر آفرید؟ حضرت در پاسخ فرمود: «برای اینکه مردم کمال قدرت او را بدانند که همان طور که قادر است حضرت آدم علیه السلام را بدون پدر و مادر خلق کند، همچنان توانایی دارد فرزندی را از مادر بدون پدر خلق کند.»^۱

سخن گفتن در گهواره از دیگر امتیازات حضرت عیسی علیه السلام سخن گفتن در گهواره است. آن حضرت هنگامی که مادر خود را در محاصره یهودیان دید که زیر امواج سنگین اتواع تهمت قرار گرفته است، در همان لحظه که نوزادی بیش نبود، به اذن خداوند متعال لب به سخن گشود و خود را این گونه معرفی کرد: ﴿قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ ءَاتَانِي الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا﴾^۲ «و جعلنی نبیا»^۳ «و جعلنی مبارکاً این ما کنش

۱۳ ﴿وَأَرْسَلْنَاهُ بِاللَّيْلِ وَاللَّيْلِ وَاللَّيْلِ بِالرُّكُوعِ مَا دُمْتُ حَيًّا﴾^۴ ﴿وَبَرَّ أَبُولَيْدِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي حَبْرًا شَيْئًا﴾^۵ ﴿وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا﴾^۶ «ممن بنده خدا که به من کتاب داده و مرا پیامبر قرار داده است و هر جا که باشم، مرا با برکت ساخته و تازنده ام، به نماز و زکات سفارش کرده است و مرا نسبت به مادرم نیکوکار قرار داده و جبار و شقی قرار نداده است و سلام خدا بر من در آن روز که متولد شدم و در آن روز که می میرم و آن روز که زنده برانگیخته خواهم شد»

۱. مسم رضا علیه السلام در تفسیر سخن حضرت عیسی علیه السلام فرمود: «این مردم در سه جایگاه بیشتر از جاهای دیگر وحشت می کنند و می ترسند: اول روزی که از مادر متولد می شوند و دنیا را می بینند، دوم روزی که از دنیا می روند و آخرت و اهل آن را مشاهده می کنند و سوم در روزی که در قیامت مسحور می شوند و احکام و صحنه هایی را مشاهده می کنند که در

۱ حیوة انقوب، محمد رفیع مجلسی، تهران، نشر اسلامی، ج ۱، ص ۳۹۸
۲ مریم/۳۰-۳۳

دنیا ندیده بودند. حضرت عیسی علیه السلام در این سه جایگاه در کمال سلامت و آرامش خواهد بود.^۱

محل ولادت حضرت عیسی علیه السلام

امام زین العابدین علیه السلام فرمود:

«هنگامی که حضرت امیر مؤمنان علی علیه السلام از جنگ نهر روان سر می گشت، در نزدیکی بغداد در مسجد برائ توقف نمود. در آنجا راهبی مسیحی بود که در دیر خود به عبادت اشتغال داشت وقتی آثار عظمت و جلالت علی علیه السلام را مشاهده کرد و آن را با نشانه های کتاب مقدس خود موافق دید، از دیر پایین آمد و در محضر حضرت، ایمان آورد و مسلمان شد و گفت: من در انجیل وصف تو را خوانده ام که تو در مسجد برائا فرود می آبی که حسانه مریم و عیسی علیه السلام است.

امام علی علیه السلام به سقظه ای در آنجا تشریف برد و پای مبارک بر زمین زد که ناگاه چشمه ای با آبی صاف و زلال ظاهر شد و فرمود: این همان چشمه ای است که برای مریم علیها السلام از زمین جوشید و آن گاه به یارانش امر کرد تا زمین را کنند. بعد از حفر ۱۷ ذراع، سنگ سفیدی ظاهر شد. امام فرمود: بر

روی این سنگ عیسی علیه السلام را مریم علیها السلام از دوش خود بر زمین گذاشت و در اینجا نماز خواند و این زمین برائا خانه مریم علیها السلام است.^۲

تصدیق تورات و مؤذنه ظهور اسلام

از دیگر خصوصیات که قرآن برای حضرت عیسی علیه السلام ذکر می کند، این است که آن حضرت علاوه بر تصدیق تورات که شریعت توحیدی حضرت موسی علیه السلام را بیان می کند و علاوه بر تبلیغ دین خود و اتجاده مأموریت آسمانی رسالت خویش، از ظهور دین مبین اسلام نیز به پیروان خود خبر داده است. در سوره صف می خوانیم: «وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُّصَدِّقًا لِّمَا بَيَّنَّ بِيَدَيْ مِنَ التَّوْرَةِ وَبُشِّرًا بِبِئْسَى بَعْدِي أَهْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا قَالَ هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ»^۳ او به یاد آورید

۱. تفسیر کبیر الدقهقی، محمد قس مشهین، تهران، نشر ارشاد اسلام، ۱۳۶۸ ش، ج ۱، ص ۲۰۵
۲. حیوة القلوب، ج ۶، ص ۳۹۷
۳. صف ۶

هنگامی را که عیسی بن مریم گفت: ای بنی اسرائیل! من فرستاده خدا به سوی شما هستم، در حالی که تصدیق کننده کتابی که قبل از من فرستاده شده (تورات) می باشم و بشارت دهنده به رسولی که بعد از من می آید و نام او احمد است. هنگامی که او (احمد) با [معجزات و] دلایل روشن به سراغ آنان آمد، گفتند: این سحری است آشکار»

در این آیه به روشنی بیان شده است که حضرت عیسی علیه السلام ادعایی جز رسالت الهی در عصر خود را نداشته و آنچه درباره الوهیت و غیره به آن حضرت نسبت می دهند، دروغ است. همچنین موضوع بشارت در زبان حضرت عیسی علیه السلام نوعی تکامل دین اسلام نسبت به آیینهای قبلی را نیز نشان می دهد. این نکته و اصل بشارت در آیه دیگری نیز مورد تأکید قرار گرفته است.^۱

معجزات و کرامات حضرت

عیسی علیه السلام

معجزات شگفت انگیز جناب مسیح علیه السلام در آیات متعددی از قرآن

بیان شده است. در سوره بقره خداوند با اشاره به معجزات آن حضرت می فرماید: «وَإِنَّمَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ الْبَيْتُتِ وَأَيُّدُنَهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ»^۲ او به عیسی بن مریم دلایل روشن دادیم و او را به وسیله روح القدس تأیید کردیم»

آن گاه برخی از معجزات حضرتش را در سوره مائده این گونه می شمارد: «إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ادْخُرِي بِرُوحِي الْقُدُسِ لَكُلِيمِ انطاس فی المنهد و کهنلا واذ علمتک الکتاب و الحکمة و التوراة و الانجیل واذ تخلق من الطین کهنیه الطیر یا ذنی فتفتح فیها فتکون طیراً یا ذنی و تبرئ الاکمة و الأبرص یا ذنی واذ تخرج الموتی یا ذنی واذ کففت بیی اسر یویل عنک اذ جنتهم بالبیئت ف قال الذین کفروا بیئهم ان هذا الا سحرٌ مبین»^۳ [به خاطر بی نور] هنگامی را که خداوند به عیسی بن مریم گفت: یاد کن نعمتی را که بر تو و مادرت بخشیدم! زمانی که تو را با روح القدس تقویت کردم که در

۱. اعراف / ۱۵۷
۲. بقره / ۸۷
۳. مائده / ۱۱۰

گهواره و به هنگام بزرگی با مردم سخن می‌گفتی و هنگامی که کتاب و حکمت و تورات و انجیل را به تو آموختم و هنگامی که به فرمان من از گل چیزی به صورت پرنده می‌ساختی و در آن می‌دمیدی و به فرمان من پرنده‌ای می‌شد و کور مادرزاد و مبتلا به بیماری پیسی را به فرمان من شفا می‌دادی و مردگان را نیز به فرمان من زنده می‌کردی و هنگامی که بنی اسرائیل را از آسیب رساندن به تو باز داشتم، در آن موقع که دلایل روشن برای آنها آوردی؛ ولی گروهی از کافران انسان گفتند؛ اینها جز سحری آشکار نیست.»

در این آیه، خداوند متعال ضمن اشاره به نعمتهای خویش به حضرت عیسی علیه السلام و مادر پاکیزه اش، هشت مورد از معجزات و کرامات حضرت عیسی علیه السلام در بر تو عنایات حق را برمی‌شمارد:

۱. تقویت با روح القدس؛ ۲. سخن گفتن در گهواره؛ ۳. آموزش کتاب و حکمت و تورات و انجیل از ناحیه وحی؛ ۴. دمیدن به پرنده گسی و چنان گرفتن آن؛ ۵. شفا دادن به کور مادرزاد؛ ۶. بهبودی بیماران مبتلا به پیسی؛ ۷. زنده شدن مردگان؛ ۸. تسکات آن حضرت از

آسیب رساندن شرار بنی اسرائیل..

اسوه بندگان صالح

در آیات متعددی قرآن کریم حضرت عیسی علیه السلام را از پیشگامان پاکی و نجابت و شایستگی معرفی کرده و به عنوان الگوی بندگان صالح مطرح نموده است. در سوره انعام می‌فرماید: «وَوَكِّرْنَا وَتَحِيَّتِي وَعِيسَىٰ وَإِنشَاء كُلِّ مِّنَ الصَّالِحِينَ»^۱ «و زکریا و یحیی و عیسی و الیاس همه از صالحان و شایستگان بودند.»

و در سوره نساء به بیان مقام عبودیت و بندگی حضرت مسیح علیه السلام می‌پردازد و او را در کنار فرشتگان ذکر می‌کند و می‌فرماید: «لَن نَّسْتَنبِطَكَ الْمَسِيحَ اَن يَّكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمَقْرَّبُونَ»^۲ «مسیح هرگز از اینکه بنده خدا باشد، ابایی ندارد و فرشتگان مقرب خداوند نیز این گونه اند.»

به این ترتیب، آن حضرت از دیدگاه قرآن، یک انسان کامل، بنده صالح و مقرب درگاه الهی و سرچشمه کمالات و خصوصیات اخلاقی شایسته و فضایل انسانی است.

۱. انعام/۸۵

۲. ساء/۱۷۲.

ابوالفضل هادی منش

شماره

عرفه روز دعاست و دعا در لغت به معنای «خواندن و صدا زدن» است که همان ارتباط بنده با خدای خویش به دل و زبان، و روح عبودیت و اصل سنگی است. پس عرفه روز تجدید عیند بندگی با خداست.

به مناسبت روز عرفه، در این مقاله به احوال نیایش را مورد بررسی قرار می‌دهیم.

نیایش در قرآن

به جرأت می‌توان گفت: خود خداوند در قرآن کریم بهترین دستور العمل، آداب و شرایط را برای نیایش

ذکر کرده است که از آن می‌توان به برخی از موارد زیر اشاره کرد:

۱. خواندن، مقدمه استجابت: «وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ»^۱ «و پروردگارتان فرمود: بخوانید مرا تا اجابت کنم شما را.»

۲. خواندن از روی زاری: «ادْعُوا رَبُّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَعْتِدِينَ»^۲ «پروردگار خود را به زاری و در نمان بخوانید که او از حد گذرندگان را دوست نمی‌دارد.»

۳. خواندن از روی اخلاص: «وَأَدْعُوا

۱. غافر/۶۰

۲. اعراف/۵۵